

A vibrant, stylized illustration of a bouquet of flowers and leaves. The flowers are composed of multiple layers of petals in various colors including red, yellow, green, blue, pink, and brown. The leaves are long and pointed, also in various colors like brown, orange, yellow, and blue. The entire illustration is set against a light blue background.

edh

20
24

OSTRAVA

ZPRAVODAJ

OBSAH

- 3** Úvod
- 4-7** Odborný program
- 8-12** Cena Křišťálový kamínek
- 13** Výtvarná soutěž
- 14** Vědomostní soutěž
- 15** Podpora a partnerství



Vydavatel

Asociace Trigon, o.p.s.
Skautská 1045/3
708 00 Ostrava-Poruba
www.asociacetrigon.eu

Zpracovatel

Redakce: Marie Václavková
Design: Radovan Adamiček
Fotografie: Jiří Zerzoň, Petr Lukáč



DOBA SPOLEČNÝCH VIZÍ A VŮLE K SMYSLUPLNÝM ZMĚNÁM

Povídání s ředitelkou Asociace Trigon o letošních EDH (Evropské dny handicapu) jsme si naplánovali na večer bezprostředně po skončení slavnostního předání Křišťálových kamínků. Náš rozhovor se lehce posunul do filozofické roviny s tím, že každou akci, každou zvolenou cestu prověří vždy jen čas.

Letošní EDH byly v lecčems jiné. Čím si vysvětlujete jejich úspěch a nebývalé pozitivní reakce?

Bude to tím, že neustále otevíráme témata, která jsou přínosná, srozumitelná a hlavně aktuální nejen pro odborníky. Zároveň vytváříme podmínky pro konstruktivní debaty. S některými názory totiž nemusíte souhlasit, to ale neznamená, že nesmí zaznít. Právě naopak. Žijeme v epoše informační exploze. Svě myšlenky jsme si navykli zveřejňovat na sociálních sítích, často skrytě a anonymně. Diskuze však tříbí názory a lidé to oceňují. Každé vyřčené nebo napsané slovo podložené argumentací je nejen užitečné, ale má stále velkou moc.

Znamená to, že se při tvorbě programu soustředíte zejména na témata, která rezonují ve společnosti?

Na letošní konferenci jsme mimo jiné otevřeli téma peer konzultantů. Abych to vysvětlila, jde o konzultanty s duševním onemocněním pro osoby s duševním onemocněním. V reformě psychiatrie je to v současné době trend. Doporučuje se proškolení osoby z jakékoliv profese zvládající život s duševním onemocněním a poté je zaměstnat v sociálních službách. V Centru duševního zdraví v Arezzo jsem se ptala na názor a přínos peer konzultantů při léčbě lidí s duševním onemocněním. Zásadní je, že v Itálii to jsou dobrovolníci, nikoli zaměstnanci. V přítomnosti lékaře se mohou účastnit společného sezení s pacienty nebo vybraných volnočasových aktivit. S určitou korekcí zdravotníka nebo

případně jiného odborníka sdílejí peer konzultanti své zkušenosti s ostatními a ukazují jim, jak lze onemocnění zvládnout. Dozvěděli jsme se, že obdobný přístup uplatňují i jinde v zahraničí. Nabízí se řada otázek. Dvě z nich si často kladu i já. Není právě tento příklad dobré praxe zahraničních kolegů inspirativní? Nedokáže role dobrovolníka utužovat soudržnost v komunitě?

Máte evidentně ráda výzvy, objevování nových podnětů a témat. Jaké to je souznít s akcí s 32letou tradicí, která vzbuzuje respekt?

Do původně Česko-francouzských dnů jsem aktivně vstoupila v roce 1997. Mimochodem ve stejném roce hovořil Václav Havel v Poslanecké sněmovně o dlouho očekávaném zákonu o obecně prospěšných společnostech. Tato právní forma měla nahradit rozpočtové a příspěvkové organizace zřizované státem. Mimo jiné řekl, že bychom vydělali na tom všichni, protože veřejné potřeby by byly plněny daleko pružněji a účelněji, než je tomu dnes. Doba společných vizí a vůle k smysluplným změnám je hodna respektu. Ano, mohu říct, že mám obrovský respekt k lidem, kteří iniciovali mezinárodní spolupráci za účelem pomoci handicapovaným občanům. Zároveň to je pro mě osobní závazek nepřestávat a pokračovat v této práci i dnes.

A propos, co se na základě vašich zkušeností vytrácí nejvíc z našich životů?

Dominik Duka svého času řekl: Co platilo včera, již dnes neplatí, a zítra to bude zcela jinak. Vytváříme nová

pravidla ovlivňující tradiční hodnoty, myšlení a komunikaci člověka. Vytrácí se soudržnost společnosti, ta v sobě zahrnuje odpovědnost, patriotismus, slušnost, schopnost znát limity. Sdílená identita a sdílená normalita přináší atmosféru vzájemné důvěry, která je předpokladem růstu a blahobytu. A jsem skutečně velmi ráda, že tato atmosféra se nám daří navozovat i na akcích EDH.

Každopádně značky Trigonu i EDH si drží vysokou hodnotu. Čím to je?

Díky dlouholetému a stabilnímu partnerství s městem Ostrava a Moravskoslezským krajem, díky našim spolupracujícím a podporujícím firmám a společnostem, ale hlavně díky nadšenému a profesionálnímu týmu. Bez nich by EDH neměly takovou úroveň, odbornou i společenskou, bez nich by nebyly.



KONFERENCE SE STALA VYÚSTĚNÍM SPOLUPRÁCE SE ZAHRANIČNÍMI PARTNERY

EDH 2024 dne 17. dubna 2024 odstartovala mezinárodní multioborová konference Nejsme v tom sami / Sdílení mezinárodních zkušeností s používáním metody zplnomocnění u lidí s duševním onemocněním, a to za účasti odborníků z Finska, Itálie, Portugalska a České republiky.



„Dubnové konání konference ovlivnilo více faktorů. Tím zásadním bylo najít čas, který by vyhovoval všem. Do Ostravy přijelo na třicet zahraničních hostů, expertů i osob s duševním onemocněním, kteří s námi společně strávili celý pracovní týden. Kromě účasti na konferenci jsme pro ně připravili exkurze a workshopy. Přímou v praxi jsme si upřesnili výstupy pro chystanou odbornou publikaci,“ řekla ředitelka Asociace Trigon Olga Rosenbergerová s tím, že setkání s takto silnou mezinárodní účastí se zařadilo k mimořádným příležitostem seznámit se s péčí o lidi s duševním onemocněním i pro naši odbornou veřejnost.

„Metoda zplnomocnění se používá nejen u osob s duševním onemocněním, ale i u dalších klientů. Cílem je díky sociální práci, zdravotní péči a podobně poskytnout klientovi chybějící kompetence tak, aby byl schopen žít svůj život bez závislosti na sociálních a zdravotní službách, nebo na nejrůznějších dávkách. Nejsme to my, kdo za něj vše vyřizuje, ale doprovázíme ho, radíme a pomáháme. Asociace Trigon má s těmito postupy bohaté zkušenosti zejména v centru duševního zdraví (CDZ). Zplnomocnění jako takové je především náročným procesem posilování klientovy vrozené lidské důstojnosti,“ uvedl Gracián Svačina, vedoucí CDZ Ostrava a současně moderátor konference.



Český systém péče o lidi s duševním onemocněním se snaží přiblížit systému fungujícímu v zahraničí, a to řadu let. Reforma psychiatrie u nás sice už začala, ale aktuálně spíše přešlapuje na místě a reformní úsilí se poněkud přibrzdilo.

Nicméně konference EDH potvrdila, že vzájemné předávání zkušeností je vždy podnětné a že se tak otevírají nové příležitosti ke zkvalitnění péče o lidi s duševním onemocněním.



NEJSME V TOM SKUTEČNĚ SAMI?

Do multifunkční auly Gong v Dolní oblasti Vítkovic se sjelo více než 120 účastníků z celé Evropy.

Jak zaznělo v příspěvcích Minny Wallenius, vedoucí komunitního domu Virta společnosti Sosped ve finském Tampere, Itala Ilaria Volpiho, psychologa a prezidenta sociálního družstva Il Grande Carro v Římě, Nicoly Ferrettiho, projektového manažera organizace Check-In v Lisabonu zplnomocnění v jednotlivých zemích se používá nejen u osob s duševním onemocněním. Společným záměrem je zejména mladým lidem nabízet a poskytovat jim chybějící kompetence tak, aby dokázali žít svůj život bez závislosti na sociálních a zdravotních službách.



„Empowerment je míra, do které může uživatel služby rozhodovat, ovlivňovat a kontrolovat události ve svém životě. V podstatě je zplnomocnění subjektivní, kognitivní a motivační proces, při kterém člověk vnímá, že má dostatek schopností a kompetencí, aby vykonával a dokončoval ty záležitosti, které sám potřebuje,“ uvedl psycholog Asociace Trigon v Ostravě Štěpán Postulka. Dodal, že jednou ze základních ingrediencí zplnomocnění je naděje. „Kde je totiž beznaděj, není řešení. V našem centru duševního zdraví, které funguje pod hlavičkou Asociace Trigon a Městské nemocnice

Ostrava, veškerá rozhodnutí o léčbě činíme spolu s pacienty – klienty. Vytváříme příležitosti k tomu, aby se sami aktivně zapojili, v rozhovoru jsme si rovni. Názor každého pacienta – klienta považujeme za důležitý.“

Zkvalitňování péče o duševně nemocné, a to nejen v České republice, je s jejich rostoucím počtem stále aktuálnější. Zákonitě tím vzniká doslova akutní potřeba vzájemného předávání zkušeností, ale zejména nutnost budovat nová odborná zařízení a organizace s experty v oblasti psychiatrie, psychologie, sociální práce a zdravotní péče obecně.

Na konferenci se otevřelo rovněž téma zapojení peer konzultantů do zplnomocňování lidí s duševním onemocněním. Tito lidé jsou nejdříve proškolení a poté mohou pod vedením odborníka, zejména psychiatra, sdílet své vlastní zkušenosti, což je přínosné i pro ně samotné.

„Jsem toho názoru, že role konzultanta se zkušeností je součástí a dobrým příkladem cesty k uzdravě. Pravdou je, že pod odborným vedením dokáže motivovat ostatní ke zvládnání překážek, které onemocnění s sebou nese. V zahraničí však peer konzultanti jsou dobrovolníci. Zkušenost totiž není a ani nemůže být profesí! U nás se peer konzultanti přeškolují na pracovníky v sociálních službách a dostávají za své zkušenosti s duševním onemocněním mzdu jako kterýkoli jiný odborník. Toto je mnohdy kontraproduktivní,“ řekla Olga Rosenbergerová.



ZPLNOMOCNĚNÍ VE ZNAMENÍ RŮSTU A NADĚJE

Během závěrečného bloku mezinárodní konference byla představená studie zplnomocnění a inkluze coby metody vedoucí k vytvoření podpůrné komunity pro teenagery, a to ve Finsku, Itálii, Portugalsku a České republice. Projekt bude ukončen do konce letošního roku.

Na otázku, zda se dá zplnomocnění popsat třemi slovy, se přednášející se smíchem shodli, že nikoli, ale že se o to alespoň pokusí: „Zplnomocnění je víra ve schopnost změny. Posilování. Růst. Poznání sebe sama. Naděje.“



Záštitu nad konferencí EDH 2024 převzali náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje Jiří Navrátil a náměstek primátora Ostravy Zbyněk Pražák.

„Pro mě osobně je dnešní akce velmi důležitá. Před dvaatřiceti lety jsem měl možnost zahajovat tehdejší ještě Česko-francouzské dny. Nicméně podstatné je, že základní myšlenka pomáhat druhým se v nás silně zakořenila a ujala, že v Ostravě umíme a víme, jak to dělat smysluplně a efektivně. Sociální a zdravotnická oblast jsou u nás skutečně na velmi vysoké úrovni. A jsem hlavně rád, že nepřestáváme hledat cesty pomoci s našimi zahraničními partnery. Dokladem toho je i letošní program mezinárodní konference EDH s příznačným názvem Nejsme v tom sami,“ řekl Zbyněk Pražák.



KŘIŠŤÁLOVÝ KAMÍNEK A JEHO STRHUJÍCÍ FINÁLE

Ve středu 9. října 2024 se zaplnil slavnostně vyzdobený sál Brick House v Dolní oblasti Vítkovic hosty z celé České republiky, aby společně poděkovali a pogratulovali letošním držitelům prestižních cen Křišťálový kamínek 2024. Akci už poosmnácté uspořádala v rámci Evropských dnů handicapu Asociace Trigon. Sošky z dílny společnosti Preciosa a podle návrhu ostravského sochaře Marka Pražáka převzali tři osobnosti a jedna organizace.



KŘIŠŤÁLOVÝ KAMÍNEK 2024 ZÍSKALI

HANA DUŠKOVÁ

všeobecná sestra, Psychiatrická nemocnice v Opavě

Oceněná pracuje v nemocnici 23 let. Činnost s duševně nemocnými klade velké nároky na profesionalitu a empatický přístup. Nicméně handicapovaným pacientům a jejich rodinám byla vždy nablízku. Duševně nemocným nikdy neodmítla pomoc se začleňováním do společnosti, a to ani ve svém volném čase.

Nyní pracuje v nemocnici v denním stacionáři se zaměřením na organické poruchy. Jedná se vesměs o starší lidi, většinou na vozíčku. Klienti ji mají velmi rádi a je úžasné vidět, jak se pod jejím vedením všichni rozzáří. Hana Dušková pro duševně nemocné a jejich rodiny zajišťuje aktivní programy v rámci nemocnice, vede edukační pohovory i s rodinnými příslušníky. Aktivační programy realizuje v opavské nemocnici nejen pro dospělé duševně nemocné, ale i pro děti s duševním onemocněním.



JAROSLAVA FILIPOVÁ

ředitelka domova pro osoby se zdravotním postižením, Domov na rozcestí Svitavy

Jaroslava Filipová byla od roku 2007 do srpna letošního roku ředitelkou Domova na rozcestí Svitavy. Za více než 17 let svého působení zde dokázala změnit podmínky pro osoby s mentálním postižením. Z dříve klasického domova pro osoby se zdravotním postižením ústavního typu vznikly postupně komunitní služby odpovídající individuálním potřebám klientů. Vedle domova pro osoby se zdravotním postižením, kde žijí klienti v rodinných domcích, jde o sociální služby chráněného bydlení, podporu samostatného bydlení, ale také terapeutickou dílnu a další služby (kavárna aj.), které pomáhají naplnit klientům smysluplné zapojení do běžného života a odstraňují stigma jejich postižení. Domov na rozcestí se díky paní ředitelce a jejímu týmu spolupracovníků stal prvním transformovaným zařízením v Pardubickém kraji.





JIŘÍ ŠINDLER

šéf českého parahokeje a člen výkonného výboru Českého hokeje

Jiří Šindler je multifunkční osobností, jeho aktivity v Moravskoslezském kraji směřují jak do kulturní, tak sportovní oblasti.

Od roku 1997 pořádá ve Slatině u Bílovice festival „Jako za mlada“. Opravdu nadregionální, a je možné říci, že i světový, dopad má jeho sportovně organizační činnost. Oceněný byl totiž šéfem organizátorů mistrovství světa v parahokeji, který se konal v Ostravě v letech 2019 a 2021. Je členem výkonného výboru Českého hokeje. S národním týmem parahokeje sbírá úspěchy na mezinárodních soutěžích. Stojí také za myšlenkou vzniku odborné organizace, která by byla schopna systémově řešit podporu paraspportovcům, jednotlivcům i klubům a zároveň by byla i odborným partnerem pro veřejnou správu i soukromý sektor podporující tyto aktivity. Projekt vzniku takové organizace je v současné době připravován.



HANDICAP CENTRUM ŠKOLA ŽIVOTA FRÝDEK-MÍSTEK

Denní stacionář

Denní stacionář Handicap centrum Škola života Frýdek-Místek působí ve Frýdku-Místku od roku 1991 a je významným poskytovatelem sociální služby. Jde o stacionář rodinného typu. Škola života je nezisková organizace a za bezmála třicet let poskytla tolik dobra a neskutečných zážitků, které by člověk nedokázal vyjmenovat ani za celý den. Centrem prošly desítky spokojených a šťastných klientů. Od roku 1991 stacionář pořádá celostátní a mezinárodní speciální olympiády pro osoby s mentálním a zdra-

votním postižením. V současnosti chystá již 27. ročník této olympiády, které se účastní tradičně kolem 100 závodníků z celé ČR, Slovenska a Polska. Za zmínku stojí i 20. ročník zimní olympiády na Morávce. Tato akce je třídní a vše probíhá v režii skvělé party lidí.

Školu života i letní olympiádu založil otec současné ředitelky Gabriely Morongové. Günther Kuboň má 81 let a stále patří k velmi aktivním organizátorům akcí pro klienty stacionáře.

ZÁVĚREČNÝ KONCERT ROZTLESKAL A ROZTANČIL CELÝ SÁL

Slavnostní vyhlášení cen Křišťálový kamínek 2024 zakončili svým jedinečným uměleckým vystoupením žáci, studenti a pedagogové Lidové konzervatoře a Múziké školy v Ostravě a Městského centra uměleckých terapií Skořápka.



Originální překvapení v podobě malé módní přehlídky klobouků skládilo nadšení přítomných. Lidé v sále odměnili všech osm modelů a mladé talentované zpěváky bouřlivými ovacemi.





PŘEHLÍDKA ZDAŘILÝCH VÝTVARNÝCH PRACÍ

Do posledního detailu propracované obrázky a originální ztvárnění odpovědi na otázku výtvarné soutěže EDH 2024 Čím budu, až vyrostu? postavily odbornou porotu před skutečně těžký úkol – vybrat z téměř dvou stovek výtvarných prací a v každé kategorii nejhezčí a nejzajímavější umělecké dílo dětí a mladých lidí ze škol se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávacích, sociálních a zdravotních institucí se zaměřením právě na tuto cílovou skupinu.

Všechny obrázky byly vystaveny 9. října nejdříve v Brick House v Dolní oblasti Vítkovic u příležitosti slavnostního předání cen Křišťálový kamínek 2024. Úspěšní autoři byli oceněni dárky od Návštěvnického centra a města Nový Jičín, Eurocentra Ostrava a Asociace Trigon.

Hned následující den (10. října) byly nejzdařilejší výtvarné počiny převezeny do sociálního podniku Mléčný bar Naproti v centru Ostravy, kde byly k vidění do konce října. V prosinci (2.-20. 12.) budou zdobit vestibul radnice v Novém Jičíně.

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ AUTOŘI A OBRÁZKY

I. KATEGORIE (DO 6 LET)

JONÁŠ K. / STROJVŮDCE

Mateřská škola, ul. Komenského, Bruntál

II. KATEGORIE (6-11 LET)

VIKTORIE Š. / PRODAVAČKA

Základní škola, ul. Kpt. Vajdy, Ostrava

SEBASTIÁN T. / POLICISTA

Základní škola, ul. Kpt. Vajdy, Ostrava

AMÁLIE M. / ROBOTICKÝ VĚK

Základní umělecká škola, ul. Derkova, Nový Jičín

III. KATEGORIE (12-15 LET)

MARIÁN Č. / FARMÁŘ

Základní škola, ul. Sjednocení, Studénka

ELIŠKA H. / SPISOVATELKA, LÉKAŘKA, ILUSTRÁTORKA

Základní škola a Mateřská škola, ul. Ukrajinská, Ostrava-Poruba

MONIKA T. / MAJITELKA KAVÁRNY

Střední škola a Základní škola, ul. Školní, Havířov-Šumbark

IV. KATEGORIE (16-26 LET)

MÁRIO H. / PILOT

SŠ prof. Zdeňka Matějčka, ul. 17. listopadu, Ostrava-Poruba

TEREZA L. / BARBIE TAXIKÁŘKA

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, ul. Pionýrů, Frýdek-Místek

DANIEL S. / METEOROLOG

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, ul. Pionýrů, Frýdek-Místek

V. KATEGORIE (SKUPINOVÉ PRÁCE DO 26 LET)

SKUPINOVÁ PRÁCE MLADŠÍCH ŽÁKŮ / MALÍŘ

Základní škola při zdravotnickém zařízení a Mateřská škola při zdravotnickém zařízení, Opava

SPECIÁLNÍ CENA

MARIE U., PETRA S., RADIM P., TOMÁŠ L., JANA M. / TEN DĚLÁ TO A TEN ZAS TOHLE, A VŠICHNI DOHROMADY UDĚLÁME MOC

Žirafa – Integrované centrum Frýdek-Místek



POMYSLNOU TEČKU ZA EDH 2024 UDĚLALA OBLÍBENÁ AKCE CO VÍŠ O EU?

Tradiční vědomostní soutěž EDH se po roce opět konala v Základní škole Kpt. Vajdy v Ostravě-Zábřehu, kam se 10. října sjelo 28 žáků z osmi základních a speciálních škol ze slovenské Prievidze, polských Katovic a samozřejmě z Ostravy.

Znalosti účastníků při zvládnání otázek zaměřených na vše, co souvisí s Nizozemskem a atraktivitami této země, ale i ve výtvarné části soutěže vytvořené práce na téma dílo slavného Vincenta van Gogha, porotu doslova nadchly.

„Co nejméně napodobit obraz tohoto světoznámého umělce podle vylosované předlohy byl náročný úkol, ale výsledek nakonec naprosto skvělý,“ řekla koordinátorka soutěže Helena Říhová a dodala: „Letošní akce Co víš o EU? byla opět úžasná. Všichni žáci ve skupinách výborně spolupracovali a byli dobře připraveni. Sami byli spokojeni s tím, jak se jim dařilo, aniž by věděli, jak to dopadne. Musím ale říct, že toto oblíbené klání je pro každého jeho účastníka nejdříve radost z výletu k nám do Ostravy, pak rozechvění ze setkání a až nakonec soutěž a rivalita.“

Vítězství si tentokrát odvezli do Polska soutěžící ze Základní speciální školy v Katovicích, hned za nimi se umístil tým ze Základní školy Šalounova z Ostravy-Vítkovic a pomyslný bronz získali chlapci a děvčata ze Spojené školy internátní z Prievidze na Slovensku.

Zvláštní cenu získali žáci ze Základní školy speciální Těšínská ve Slezské Ostravě.



DĚKUJEME!

Víte, jak se dělá mezinárodní projekt? A proč se vlastně dělá? Na to je jednoduchá odpověď – protože je i po více než třiceti letech stále nový, inspirativní a neopakovatelný.

Letošní v pořadí už 32. ročník EDH Ostrava (Evropské dny handicapu) přesně takový byl. Pro odbornou i laickou veřejnost. Pro lidi s nejrůznějšími znevýhodněními a handi-

capu, stejně tak pro lékaře, sociální pracovníky, pedagogy, ale i zástupce soukromých firem a představitele měst a obcí, pro všechny partnery, sponzory a podporovatele.

Záštitu nad konferencí převzal náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje Jiří Navrátil.

Záštitu nad EDH 2024 převzal náměstek primátora statutárního města Ostravy Zbyněk Pražák.



OSTRAVA!!!

Projekt byl realizován s finanční podporou statutárního města Ostravy a spolufinancován z rozpočtu Moravskoslezského kraje.